

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

DEMOGRAFSKI POKAZATELJI U HRVATSKIM ŽUPANIJAMA

- BROJ STANOVNIKA
- PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA: PRIRODNI PRIRAST I VITALNI INDEKS
- BROJ UPISANIH UČENIKA U OSNOVNE ŠKOLE
- VANJSKA MIGRACIJA
- UNUTARNJA MEĐUŽUPANIJSKA MIGRACIJA
- UKUPAN MIGRACIJSKI SALDO

IZDAVAČ

Hrvatska gospodarska komora

ZA IZDAVAČA

dr. sc. Luka Burilović

PRIPREMIO

Sektor za financijske institucije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

tel.: +385 (0)1 4828 373

fax.: +385 (0)1 4561 535

e-mail: makroekonomija@hgk.hr

web: hgk.hr

Zagreb, veljača 2020.

SADRŽAJ

■ UVODNO.....	4
■ BROJ STANOVNIKA.....	5
■ PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA: PRIRODNI PRIRAST I VITALNI INDEKS.....	8
■ BROJ UPISANIH UČENIKA U OSNOVNE ŠKOLE	10
■ VANJSKA MIGRACIJA.....	12
■ UNUTARNJA MEĐUŽUPANIJSKA MIGRACIJA.....	14
■ UKUPAN MIGRACIJSKI SALDO	15
■ ZAKLJUČNO.....	16

UVODNO

U ovome pregledu dajemo uvid u raspoložive statističke podatke službene statistike koji prikazuju broj i razmještaj stanovništva u županijama RH te njihove promjene.

Unutar intervala od deset godina, između službenih popisa stanovništva, Državni zavod za statistiku na temelju podataka iz posljednjega popisa stanovništva te prirodnoga kretanja i migracijskog salda procjenjuje broj stanovnika na godišnjoj razini (za RH sredinom i krajem godine, za županije samo sredinom godine). Procjene broja stanovnika na razini županija postoje i na dan 1. siječnja, no one se objavljuju samo u sklopu baze europskog statističkog ureda Eurostata.

Prirodna su kretanja rezultanta kretanja prikazanih u statistici umrlih i statistici rođenih odnosno predstavljaju razliku između broja živorođene djece i broja umrlih osoba (prirodni prirast), a izvor podataka su državna matica rođenih i matica umrlih.

Istraživanja o unutarnjoj i vanjskoj migraciji stanovništva temelje se na podacima MUP-a o odjavama prebivališta i/ili boravišta. To čini veći problem za točnost podataka vanjske migracije jer dio emigranata propušta odjaviti prebivalište te oni tada ne ulaze u statistiku emigracije. Netočnost odnosno podcijenjenost broja emigranata dokazuju podaci nekih država o hrvatskim imigrantima koji su znatno viši od hrvatskih podataka o hrvatskim emigrantima u tu zemlju. To utječe i na točnost godišnjih procjena broja stanovnika, koje su u tom smislu zasigurno precijenjene. Tako je za 2018. godinu DZS objavio procjenu broja stanovnika od 4.087.843 sredinom godine te 4.076.246 krajem godine, dok je stvarni broj stanovnika vjerojatno ispod 4 milijuna s obzirom na podcijenjenost emigracije. Tome idu u prilog i demografske projekcije u kojima stoji da će Hrvatska u sljedećoj godini (2021.) imati znatno manje od 4 milijuna stanovnika, točnije 3,882700 milijuna (procjena prof. dr. sc. Anđelka Akrapa, Katedra za demografiju EFZG-a). No potvrdu toga ćemo čekati do obrade popisa stanovništva koji će se provesti 2021. godine.

1 | BROJ STANOVNIKA

Naseljenost županija vrlo je neravnomjerna – u 2018. godini u pet od 21 županije živjelo je 52% stanovnika Hrvatske, a samo u jednoj (Gradu Zagrebu) gotovo 20%. Dominacija Grada Zagreba godinama raste – u 2018. godini povećana je i u odnosu na prethodnu godinu i u odnosu na stanje deset godina prije. Time se i razlika u naseljenosti županije s najvećim (Grad Zagreb) i županije s najmanjim brojem stanovnika (Ličko-senjska županija) povećava. U 2018. godini Grad Zagreb imao je 17,8 puta više stanovnika od Ličko-senjske županije, godinu dana prije 17,5 puta više, a deset godina prije 14,8 puta više. Grad Zagreb dominantan je već i prema drugoj najnaseljenijoj županiji, Splitsko-dalmatinskoj, od koje je 2018. godine imao 1,8 puta više stanovnika.

Dominacija Grada Zagreba raste jer je to jedina županija u kojoj broj stanovnika konstantno raste u dugoročnijem razdoblju. Tako je broj stanovnika u Gradu Zagrebu u 2018. godini bio veći za 21.372 (2,7%) u odnosu na 2008. godinu. Još su samo dvije županije zabilježile veći broj stanovnika u 2018. godini nego deset godina prije, a to su Istarska (za 1.115 ili 0,5%) te Zadarska (za 438 ili 0,3%).

Sve ostale županije prolaze kroz proces depopulacije posljednje desetljeće, što utječe i na pad ukupnog stanovništva Hrvatske (prema procjenama, broj stanovnika RH je od 2008. do 2018. godine smanjen za 221,9 tisuća). Najveći je relativni pad broja stanovnika u posljednjem desetljeću zabilježen u Sisačko-moslavačkoj županiji (-17,0%), a najveći je apsolutni pad zabilježen u Osječko-baranjskoj (za 31,9 tisuća) i Sisačko-moslavačkoj županiji (za 30,5 tisuća). U svim se županijama od 2015. godine, osim Grada Zagreba i Istarske županije, smanjuje broj stanovnika na godišnjoj razini.

Slijedom takvih kretanja, mijenjaju se i udjeli broja stanovnika pojedinih županija u ukupnom broju stanovnika Hrvatske, što je posebno vidljivo u dugoročnijem razdoblju iako se promjene vide čak i u jednogodišnjim razdobljima. Tako je od 2008. godine udio kod većine (13) županija pao (najviše u Vukovarsko-srijemskoj i Sisačko-moslavačkoj županiji), a porastao kod osam županija (najviše u Gradu Zagrebu, za 1,5 postotnih bodova). Pritom su Grad Zagreb i Međimurska županija jedine županije iz regije Kontinentalne Hrvatske čiji se udio stanovništva povećao u ukupnom stanovništvu Hrvatske u posljednjih deset godina, dok je od županija Jadranske Hrvatske udio povećan u svima osim Šibensko-kninske i Ličko-senjske.

Pritom se veće promjene događaju unutar regije Kontinentalne nego regije Jadranske Hrvatske. Naime, u regiji Kontinentalne Hrvatske znatno pada udio stanovništva Slavonije: u pet je slavonskih županija 2018. godine živjelo 26,4% stanovništva ove regije, što je dva postotna boda manje nego 2008. godine. Istodobno se udjeli stanovništva sedam županija Jadranske Hrvatske unutar ove regije znatnije ne mijenjaju.

Rezultanta je svih opisanih kretanja formiranje trenda povećanja udjela stanovništva Jadranske Hrvatske, odnosno smanjenje udjela stanovništva Kontinentalne Hrvatske u ukupnom stanovništvu RH.

Na opisane je promjene broja stanovnika u županijama utjecalo prirodno kretanje stanovništva te vanjske i međuzupanijske migracije.

► Naseljenost po županijama

Županija	Broj stanovnika		Udio (%)		Udio (%)
	2017.	2017.	2018.	2018.	
Grad Zagreb	802.762	19,46	804.507	19,68	18,17
Splitsko-dalmatinska	449.610	10,90	448.071	10,96	10,54
Zagrebačka	311.416	7,55	309.469	7,57	7,29
Primorsko-goranska	286.677	6,95	284.239	6,95	6,91
Osječko-baranjska	283.035	6,86	277.227	6,78	7,17
Istarska	208.229	5,05	208.765	5,11	4,82
Zadarska	168.672	4,09	168.153	4,11	3,89
Varaždinska	168.560	4,09	166.982	4,08	4,11
Vukovarsko-srijemska	159.213	3,86	154.371	3,78	4,27
Sisačko-moslavačka	152.546	3,70	148.589	3,63	4,16
Brodsko-posavska	143.827	3,49	140.072	3,43	3,75
Krapinsko-zagorska	126.334	3,06	125.357	3,07	3,12
Dubrovačko-neretvanska	121.381	2,94	121.215	2,97	2,82
Karlovačka	118.263	2,87	116.829	2,86	3,08
Međimurska	110.999	2,69	109.921	2,69	2,64
Bjelovarsko-bilogorska	109.822	2,66	107.909	2,64	2,85
Koprivničko-križevačka	109.137	2,65	107.711	2,63	2,72
Šibensko-kninska	101.436	2,46	100.153	2,45	2,59
Virovitičko-podravsko	77.086	1,87	75.257	1,84	2,02
Požeško-slavonska	69.583	1,69	67.862	1,66	1,86
Ličko-senjska	45.943	1,11	45.184	1,11	1,23
Republika Hrvatska	4.124.531	100,00	4.087.843	100,00	100,00
Jadranska Hrvatska	1.381.948	33,51	1.375.780	33,66	32,79
Kontinentalna Hrvatska	2.742.583	66,49	2.712.063	66,34	67,21
Kontinentalna Hrvatska bez Grada Zagreba	1.939.821	47,03	1.907.556	46,66	49,04
Slavonija (Osječko-baranjska, Virovitičko-podravsko, Brodsko-posavska, Požeško-slavonska, Vukovarsko-srijemska)	732.744	17,77	714.789	17,49	19,08

Izvor: DZS; obrada: HGK

▶ Godišnja promjena broja stanovnika

Županija	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Grad Zagreb	2.428	2.371	3.051	1.893	2.607	2.448	2.919	1.141	2.773	424	1.745
Istarska	1.265	791	179	-592	-309	74	408	-21	-75	124	536
Dubrovačko-neretvanska	867	794	288	-140	-119	-140	158	-75	-310	-589	-166
Zadarska	1.630	1.017	679	801	743	639	-132	-1.294	-587	-909	-519
Ličko-senjska	-579	-664	-822	-767	-755	-578	-694	-1.036	-746	-945	-759
Krapinsko-zagorska	-808	-369	-679	-613	-938	-839	-928	-1.062	-1.157	-1.414	-977
Međimurska	-57	43	60	-105	-185	-144	-258	-583	-487	-1.090	-1.078
Šibensko-kninska	-91	-113	-1.113	-1.190	-1.477	-1.055	-1.008	-1.217	-1.294	-1.585	-1.283
Koprivničko-križevačka	-487	-503	-641	-716	-578	-500	-658	-1.331	-1.381	-1.839	-1.426
Karlovačka	-972	-1.212	-1.517	-1.449	-1.498	-1.309	-1.561	-2.287	-1.519	-2.058	-1.434
Splitsko-dalmatinska	1.255	676	61	-141	94	-66	-84	-1.472	-1.120	-2.425	-1.539
Varaždinska	-330	-582	-238	-677	-621	-716	-980	-1.575	-1.316	-2.003	-1.578
Požeško-slavonska	-513	-676	-905	-908	-1.124	-850	-810	-1.518	-1.553	-2.337	-1.721
Virovitičko-podravska	-660	-674	-1.079	-822	-801	-791	-867	-1.552	-1.499	-2.025	-1.829
Bjelovarsko-bilogorska	-1.007	-968	-1.078	-1.294	-1.365	-1.124	-1.423	-1.790	-1.879	-2.045	-1.913
Zagrebačka	1.896	1.326	1.455	629	641	602	-384	-1.947	-1.957	-3.133	-1.947
Primorsko-goranska	227	-396	-548	-728	-704	-595	-894	-2.157	-2.175	-2.802	-2.438
Brodsko-posavska	-425	-925	-1.125	-1.306	-1.163	-1.130	-1.874	-3.070	-2.639	-4.546	-3.755
Sisačko-moslavačka	-1.874	-2.249	-2.518	-2.634	-2.346	-2.343	-3.061	-3.683	-3.088	-4.658	-3.957
Vukovarsko-srijemska	-467	-809	-1.909	-2.189	-1.376	-1.651	-2.491	-4.217	-3.425	-6.586	-4.842
Osječko-baranjska	-1.810	-1.402	-1.355	-1.857	-1.790	-1.801	-2.678	-4.039	-3.821	-7.377	-5.808
Republika Hrvatska	-512	-4.524	-9.754	-14.805	-13.064	-11.869	-17.300	-34.785	-29.255	-49.818	-36.688

Izvor: DZS; obrada: HGK

2 | PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA: PRIRODNI PRIRAST I VITALNI INDEKS

U svim je županijama 2018. godine ostvaren negativan prirodni prirast (broj umrlih nadvisio je broj živorođenih), među kojima u njih šesnaest u svakoj godini od 2008. godine. To je druga uzastopna godina u kojoj nije bilo niti jedne županije s pozitivnim prirodnim prirastom, odnosno četvrta godina od 2008., što pokazuje da su takva ostvarenja sve češća, odnosno da se trend pogoršava posljednjih godina. Naime, do 2013. godine bilo je nekoliko županija koje su koliko-toliko održavale pozitivan prirodni prirast (Splitsko-dalmatinska, Međimurska županija i Grad Zagreb te donekle Dubrovačko-neretvanska županija). Posljednjih se godina i u tim županijama stanje znatno pogoršalo.

► Prirodni prirast po županijama

Županija	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Primorsko-goranska	-917	-816	-1.013	-1.014	-1.128	-1.018	-1.160	-1.440	-1.329	-1.794	-1.646
Osječko-baranjska	-979	-881	-1.207	-1.079	-1.177	-1.039	-1.260	-1.557	-1.418	-1.519	-1.547
Sisačko-moslavačka	-1.018	-969	-1.055	-1.081	-842	-1.116	-1.072	-1.348	-1.025	-1.211	-1.303
Vukovarsko-srijemska	-346	-402	-521	-571	-553	-668	-619	-962	-871	-1.060	-1.004
Karlovačka	-879	-942	-861	-997	-905	-801	-990	-1.075	-802	-924	-971
Zagrebačka	-88	-93	-158	-67	-248	-428	-482	-980	-663	-871	-836
Splitsko-dalmatinska	190	251	368	-77	75	-277	-334	-1.042	-787	-1.140	-830
Brodsko-posavska	-338	-222	-488	-343	-472	-405	-545	-811	-730	-730	-815
Grad Zagreb	26	321	327	15	65	-106	93	-782	-408	-750	-801
Krapinsko-zagorska	-719	-705	-651	-688	-708	-730	-715	-807	-783	-777	-796
Varaždinska	-627	-500	-561	-593	-608	-635	-635	-911	-681	-854	-744
Istarska	-149	-291	-426	-395	-470	-366	-413	-713	-685	-785	-702
Šibensko-kninska	-470	-483	-536	-504	-530	-562	-550	-775	-758	-766	-676
Bjelovarsko-bilogorska	-622	-681	-564	-656	-640	-633	-608	-842	-699	-778	-655
Koprivničko-križevačka	-519	-531	-500	-499	-483	-343	-514	-616	-652	-647	-540
Ličko-senjska	-502	-389	-418	-447	-493	-446	-522	-533	-469	-478	-485
Zadarska	0	-39	25	-28	-123	-99	-298	-504	-379	-627	-447
Požeško-slavonska	-181	-275	-301	-355	-278	-305	-294	-440	-370	-394	-416
Virovitičko-podravska	-413	-377	-385	-430	-390	-382	-408	-440	-423	-518	-389
Dubrovačko-neretvanska	139	142	139	-12	-47	-62	47	-59	-88	-171	-129
Međimurska	14	45	51	-1	16	-26	6	-65	15	-127	-29
Republika Hrvatska	-8.398	-7.837	-8.735	-9.822	-9.939	-10.447	-11.273	-16.702	-14.005	-16.921	-15.761

Izvor: DZS; obrada: HGK

Sličan je podatak prirodnom prirastu vitalni indeks koji prikazuje broj živorođenih na 100 umrlih. Vitalni indeks najbolji u Međimurskoj županiji („najmlađoj“ hrvatskoj županiji) i Gradu Zagrebu te u Dubrovačko-neretvanskoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji. Najlošija je Ličko-senjska županija gdje je vitalni indeks iznosio tek 42,7, odnosno na 100 umrlih rodilo se 2,3 puta manje djece nego u najboljoj Međimurskoj županiji. Unu-

tar regije Jadranske Hrvatske postoji velika razlika među županijama: s jedne su strane Ličko-senjska i Šibensko-kninska koje su pri dnu ljestvice svih županija, a s druge Dubrovačko-neretvanska, Splitsko-dalmatinska i Zadarska koje su među županijama s najvišim vitalnim indeksom u Hrvatskoj.

► Vitalni indeks po županijama

Županija	Vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih), 2017.	Županija	Vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih), 2018.
Grad Zagreb	91,5	Međimurska	97,6
Međimurska	90,3	Grad Zagreb	91,1
Dubrovačko-neretvanska	87,6	Dubrovačko-neretvanska	90,2
Splitsko-dalmatinska	78,2	Splitsko-dalmatinska	83,7
Zagrebačka	75,7	Zadarska	77,4
Zadarska	71,0	Zagrebačka	76,7
Istarska	68,3	Istarska	70,4
Brodsko-posavska	63,6	Varaždinska	65,9
Varaždinska	62,1	Koprivničko-križevačka	64,9
Osječko-baranjska	61,0	Virovitičko-podravska	63,9
Požeško-slavonska	60,8	Bjelovarsko-bilogorska	60,2
Koprivničko-križevačka	60,2	Osječko-baranjska	60,2
Krapinsko-zagorska	57,9	Brodsko-posavska	59,5
Virovitičko-podravska	55,5	Požeško-slavonska	59,1
Vukovarsko-srijemska	55,1	Krapinsko-zagorska	58,2
Primorsko-goranska	54,6	Primorsko-goranska	56,4
Bjelovarsko-bilogorska	54,4	Vukovarsko-srijemska	56,0
Karlovačka	50,6	Šibensko-kninska	54,0
Sisačko-moslavačka	50,4	Karlovačka	49,8
Šibensko-kninska	50,0	Sisačko-moslavačka	48,3
Ličko-senjska	44,1	Ličko-senjska	42,7
Republika Hrvatska	68,4	Republika Hrvatska	70,1

Izvor: DZS; obrada: HGK

3 | BROJ UPISANIH UČENIKA U OSNOVNE ŠKOLE

Kao dobar demografski pokazatelj može poslužiti i broj djece upisane u osnovne škole. On je kompatibilan s ostalim demografskim pokazateljima te se kreće u većini županija negativnim trendom.

Na razini RH svake se godine upisuje manje djece nego prethodne godine već više od cijelog desetljeća. Tako je u 2018. godini bilo upisano 1.437 djece manje (-0,5%) nego godinu dana prije. Najveći je apsolutni i relativni pad ostvaren u Vukovarsko-srijemskoj županiji (524 učenika manje), koju slijede ostale slavonske županije te Sisačko-moslavačka. Štoviše, samo je u šest od 21 županije bilo više upisane djece nego godinu dana prije – pet županija iz regije Jadranske Hrvatske te samo jedna iz regije Kontinentalne Hrvatske (Grad Zagreb).

► Broj upisanih učenika u osnovne škole

Županija	Upisani 2018./2019.	Udio u RH (%), 2018./2019.	Županija	Stopa promjene šk. god. 2018./2019. prema šk. god. 2017./2018.
Grad Zagreb	60.563	19,2	Istarska	1,4
Splitsko-dalmatinska	36.613	11,6	Grad Zagreb	1,4
Zagrebačka	25.529	8,1	Dubrovačko-neretvanska	1,1
Osječko-baranjska	20.776	6,6	Zadarska	0,9
Primorsko-goranska	19.107	6,0	Splitsko-dalmatinska	0,6
Istarska	15.193	4,8	Primorsko-goranska	0,2
Zadarska	13.533	4,3	Zagrebačka	-0,2
Varaždinska	13.423	4,2	Ličko-senjska	-0,9
Vukovarsko-srijemska	12.629	4,0	Međimurska	-0,9
Brodsko-posavska	11.469	3,6	Karlovačka	-1,0
Sisačko-moslavačka	11.188	3,5	Šibensko-kninska	-1,2
Dubrovačko-neretvanska	9.735	3,1	Krapinsko-zagorska	-1,5
Krapinsko-zagorska	9.461	3,0	Koprivničko-križevačka	-1,5
Međimurska	9.362	3,0	Varaždinska	-1,7
Koprivničko-križevačka	8.641	2,7	Bjelovarsko-bilogorska	-1,9
Bjelovarsko-bilogorska	8.534	2,7	Osječko-baranjska	-2,2
Karlovačka	8.388	2,7	Sisačko-moslavačka	-2,3
Šibensko-kninska	7.152	2,3	Virovitičko-podravaska	-2,4
Virovitičko-podravaska	6.033	1,9	Brodsko-posavska	-2,6
Požeško-slavonska	5.562	1,8	Požeško-slavonska	-3,7
Ličko-senjska	3.213	1,0	Vukovarsko-srijemska	-4,0
Republika Hrvatska	316.104	100,0	Republika Hrvatska	-0,5

Izvor: DZS, obrada: HGK

U dužem razdoblju ističu se i drastičniji negativni pomaci. Tako je u školsku godinu 2018./2019. u odnosu na školsku godinu 2008./2009. na razini RH bilo upisano 53.594 djece manje. Najveći je apsolutni pad ostvaren u Osječko-baranjskoj (7.479 učenika manje) i Vukovarsko-srijemskoj županiji (5.456 učenika manje), a jedina je županija koja je imala nešto više upisane djece bila Istarska (41 dijete više).

► **Broj upisanih učenika u osnovne škole**

Županija	Broj učenika, razlika šk. god. 2018./2019. prema šk. god. 2008./2009.
Osječko-baranjska	-7.479
Vukovarsko-srijemska	-5.456
Splitsko-dalmatinska	-5.278
Brodsko-posavska	-5.071
Sisačko-moslavačka	-3.818
Požeško-slavonska	-2.619
Bjelovarsko-bilogorska	-2.430
Zagrebačka	-2.418
Varaždinska	-2.222
Krapinsko-zagorska	-2.215
Šibensko-kninska	-2.208
Virovitičko-podravska	-2.199
Koprivničko-križevačka	-1.945
Zadarska	-1.845
Primorsko-goranska	-1.591
Međimurska	-1.333
Karlovačka	-1.243
Dubrovačko-neretvanska	-1.098
Ličko-senjska	-1.032
Grad Zagreb	-135
Istarska	41
Republika Hrvatska	-53.594

Izvor: DZS, obrada: HGK

4 | VANJSKA MIGRACIJA

Službena statistika DZS-a bilježi razmjere hrvatske emigracije prema podacima MUP-a o odjavama prebivališta, što zapravo ne daje potpunu sliku te se smatra da je broj emigranata ovakvom statistikom podcijenjen, i sada i prijašnjih godina. Dodatni je metodološki problem praćenja vanjskih migracija u tome da se osobe koje su se do kraja 2012. odselile u inozemstvo nisu niti morale službeno odjaviti svoje prebivalište u RH, pa se zapravo u tim godinama niti ne može utvrditi točan broj odseljenih osoba. Od kraja 2012., kada je na snagu stupio novi Zakon o prebivalištu, osoba koja se iseljava iz Hrvatske radi trajnog nastanjenja u drugoj državi dužna je prije iseljenja odjaviti prebivalište, ili ako privremeno odlazi na dulje od godinu dana, dužna je o tome obavijestiti policijsku upravu ili postaju na čijem području ima prebivalište. Iako su za nepridržavanje ovih mjera predviđene prekršajne odredbe, vrlo je teško utvrditi u kojoj se mjeri one poštuju. Stoga se korišteni podaci DZS-a o razmjerima hrvatske emigracije u ovom pregledu trebaju gledati sa zadržkom i velikom vjerojatnošću da su podcijenjeni. Isto tako, od 2011. godine promijenila se i metodologija praćenja vanjskih migracija radi usklađivanja s međunarodnim standardima i pravnom stečevinom Europske unije, što dodatno otežava praćenje trendova u dužim razdobljima.

Ipak, bez obzira na ove statističko metodološke probleme praćenja emigracije, nije sporno konstatirati oštrij rast hrvatske emigracije nakon 2013. godine odnosno nakon pristupanja Hrvatske EU. Negativan se migracijski saldo u Hrvatskoj ostvaruje od 2009. godine, a od 2014. godine (neposredno nakon pristupanja Hrvatske EU) do 2017. godine vidljiv je njegov snažan rast zbog oštrog rasta emigracije. Osim činjenice da se hrvatskim građanima najkasnije otvorilo tržište rada EU, dodatni pritisak na pojačanu hrvatsku emigraciju u posljednjem je desetljeću stvorio i sam trenutak pristupanja EU, tijekom duže faze gospodarske krize u Hrvatskoj koja je u trenutku pristupanja trajala već petu godinu, a stopa nezaposlenosti bila rekordno visoka. No iako je Hrvatska izašla iz višegodišnje recesije još 2015. godine, broj emigriranih osoba progresivno je rastao sve do 2018. godine kada se trend ublažava.

Rast je emigranata u spomenutom razdoblju, u odnosu na prethodna razdoblja, vidljiv kod svih županija te je neto migracijski saldo s inozemstvom bio na najvišim razinama kod gotovo svih županija. Iznimka je Istarska županija koja se i ističe po najmanjem emigracijskom pritisku u cijelom proteklom desetljeću. Naime, od 2008. godina, Istarska je županija imala najmanje godina kada je ostvarivala negativni migracijski saldo, a te su godine bile prije 2013. godine. Kada bismo zbrojili migracijska salda od 2008. godine, Istarska bi županija imala pozitivan saldo. Uz Istarsku, pozitivan migracijski saldo imala bi još samo Dubrovačko-neretvanska županija, ali samo zbog viših razina pozitivnoga salda prijašnjih godina (2008. i 2009. godini).

Sve ostale županije imaju veći broj emigranata od imigranata, a najveći emigracijski pritisak u posljednjem desetljeću imaju Osječko-baranjska i Sisačko-moslavačka županija.

U 2018. godini u tri je županije (Istarska, Dubrovačko-neretvanska i Splitsko-dalmatinska) zabilježen pozitivan migracijski saldo, što je povoljnije nego godinu dana prije kada je on ostvaren samo u jednoj županiji (Istarskoj).

► Migracijski saldo (broj emigranata minus broj imigranata)

Županija	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	Kumulativ 2008. do 2018.
Istarska	914	261	-175	-340	-154	257	130	-204	183	316	913	2.101
Dubrovačko-neretvanska	773	496	-86	-7	49	-206	91	-119	-371	-233	300	687
Splitsko-dalmatinska	1.290	599	-218	-23	-53	406	-270	-327	-658	-1.008	80	-182
Zadarska	864	192	5	30	-73	-157	-714	-930	-538	-635	-81	-2.037
Ličko-senjska	-166	-464	-334	-288	-366	-234	-345	-366	-217	-430	-115	-3.325
Grad Zagreb	1.353	830	-253	44	320	590	-381	-2.288	-1.546	-3.099	-171	-4.601
Šibensko-kninska	388	-362	-707	-770	-850	-661	-262	-514	-508	-712	-263	-5.221
Krapinsko-zagorska	69	34	29	33	-55	-68	-177	-291	-511	-401	-305	-1.643
Karlovačka	-65	-611	-296	-419	-417	-536	-564	-644	-677	-773	-314	-5.316
Varaždinska	92	57	3	42	-44	-167	-391	-597	-826	-1.003	-454	-3.288
Koprivničko-križevačka	49	-1	-45	-10	-12	-67	-209	-284	-762	-804	-556	-2.701
Primorsko-goranska	644	224	-9	110	168	-46	-478	-1.500	-1.381	-1.483	-612	-4.363
Bjelovarsko-bilogorska	41	-137	-274	-345	-227	-297	-333	-504	-855	-854	-652	-4.437
Međimurska	40	36	6	-34	-14	-85	-280	-212	-593	-984	-744	-2.864
Virovitičko-podravaska	49	-538	-173	-162	-203	-169	-377	-705	-798	-1.155	-829	-5.060
Požeško-slavonska	-64	-242	-248	-357	-522	-159	-317	-903	-1.113	-1.398	-873	-6.196
Zagrebačka	595	290	29	120	114	-160	-1.148	-1.624	-2.200	-2.371	-1.087	-7.442
Sisačko-moslavačka	-601	-1.093	-933	-1.041	-945	-1.364	-1.059	-1.387	-1.820	-2.709	-1.335	-14.287
Brodsko-posavska	403	-491	-148	-77	-169	-479	-702	-1.271	-1.879	-2.923	-1.451	-9.187
Vukovarsko-srijemska	263	-375	-741	-461	-146	-694	-1.307	-1.533	-2.269	-4.644	-2.181	-14.088
Osječko-baranjska	122	-177	-307	-210	-319	-588	-1.127	-1.742	-3.112	-4.496	-2.756	-14.712
Republika Hrvatska	7.053	-1.472	-4.875	-4.165	-3.918	-4.884	-10.220	-17.945	-22.451	-31.799	-13.486	-108.162
Jadranska Hrvatska	4.707	946	-1.524	-1.288	-1.279	-641	-1.848	-3.960	-3.490	-4.185	222	-12.340
Kontinentalna Hrvatska	2.346	-2.418	-3.351	-2.877	-2.639	-4.243	-8.372	-13.985	-18.961	-27.614	-13.708	-95.822

Izvor: DZS, obrada: HGK

5 | UNUTARNJA MEĐUŽUPANIJSKA MIGRACIJA

U 2018. godini ukupno je 30.384 stanovnika Hrvatske promijenilo županiju kao mjesto svojega stanovanja, što je bilo tek nešto manje nego godinu dana prije te u okviru prosjeka posljednjih godina.

Pritom je opća karakteristika međužupanijskih migracija ostala snažnija gravitacija prema Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji te trima županijama iz regije Jadranske Hrvatske (Zadarska, Primorsko-goranska i Istarska).

► Migracijski saldo međužupanijskih migracija

Županija	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Grad Zagreb	1.032	1.336	1.620	2.095	1.832	2.281	3.421	4.420	4.252	4.102	3.413
Zagrebačka	1.246	1.010	865	745	600	565	826	258	406	731	668
Istarska	474	436	260	251	368	393	653	594	672	683	486
Zadarska	592	557	664	712	800	518	345	312	370	258	257
Primorsko-goranska	9	83	241	139	200	291	516	347	459	381	231
Varaždinska	42	-1	-30	24	-80	-78	-173	53	-8	-180	88
Krapinsko-zagorska	-26	13	-79	-153	-114	-84	-71	20	-115	-33	38
Karlovačka	-157	-83	-221	-167	-87	-142	-266	-20	-318	-314	-2
Ličko-senjska	68	-46	31	-9	31	151	41	-38	-42	-127	-16
Dubrovačko-neretvanska	-40	1	-126	-151	-39	46	23	35	-127	58	-71
Šibensko-kninska	94	18	-46	-130	-7	132	34	-144	-104	-65	-123
Međimurska	-147	-47	-94	-114	-150	-150	-152	-210	-124	-102	-146
Koprivničko-križevačka	-16	-95	-62	-135	-73	-81	-347	-337	-239	-224	-282
Bjelovarsko-bilogorska	-312	-225	-371	-426	-347	-418	-414	-611	-453	-380	-336
Splitsko-dalmatinska	-430	-431	-212	55	-116	50	-213	-19	-170	-266	-339
Požeško-slavonska	-277	-379	-259	-328	-288	-258	-383	-340	-349	-437	-391
Virovitičko-podravska	-266	-192	-266	-164	-244	-274	-329	-467	-426	-435	-392
Sisačko-moslavačka	-350	-435	-395	-510	-584	-583	-690	-799	-715	-887	-590
Osječko-baranjska	-429	-388	-317	-344	-447	-619	-643	-892	-840	-964	-786
Brodsko-posavska	-597	-497	-552	-612	-530	-810	-906	-983	-872	-778	-787
Vukovarsko-srijemska	-510	-635	-651	-778	-725	-930	-1.272	-1.179	-1.257	-1.021	-920

Izvor: DZS, obrada: HGK

Ovih je pet županija, naime, imalo kontinuirani pozitivni međužupanijski migracijski saldo posljednje desetljeće, odnosno imalo je više doseljenih iz drugih županija nego odseljenih u druge županije svake godine. U 2018. godini pozitivan su saldo, uz spomenutih pet, imale još dvije županije: Varaždinska te Krapinsko-zagorska županija.

S druge strane, najveći negativni saldo međužupanijskih migracija koji se kontinuirano ostvaruje posljednje desetljeće imaju slavonske županije te njima rubne Bjelovarsko-bilogorska i Sisačko-moslavačka županija.

6 | UKUPAN MIGRACIJSKI SALDO

Rezultanta međuzupanijskih i vanjskih migracija posljednjih je godina mali broj županija (četiri u 2018. godini) koje imaju pozitivan saldo ukupne migracije. Radi se o istim županijama koje su se istaknule u analizi vanjske i/ili međuzupanijske migracije: Grad Zagreb i tri županije Jadranske Hrvatske (Istarska, Dubrovačko-neretvanska i Zadarska). Pritom dominantno najveći pozitivan saldo ima Grad Zagreb (u 2018. godini 3.242 osobe), odnosno na ukupan su broj stanovnika Grada Zagreba najpovoljnije u odnosu na ostale županije utjecali migracijski tokovi.

S druge se strane nalaze sve slavonske županije te Sisačko-moslavačka županija koje imaju stalan najveći negativni ukupni migracijski saldo već dugo razdoblje. Pritom najveći negativan saldo posljednjih godina imaju Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska županija, što znači da kod njih postoji najznačajniji negativan utjecaj migracija na ukupan broj stanovnika.

► Ukupan migracijski saldo

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Grad Zagreb	2.385	2.166	1.367	2.139	2.152	2.871	3.040	2.132	2.706	1.003	3.242
Istarska	1.388	697	85	-89	214	650	783	390	855	999	1.399
Dubrovačko-neretvanska	733	497	-212	-158	10	-160	114	-84	-498	-175	229
Zadarska	1.456	749	669	742	727	361	-369	-618	-168	-377	176
Ličko-senjska	-98	-510	-303	-297	-335	-83	-304	-404	-259	-557	-131
Splitsko-dalmatinska	860	168	-430	32	-169	456	-483	-346	-828	-1.274	-259
Krapinsko-zagorska	43	47	-50	-120	-169	-152	-248	-271	-626	-434	-267
Karlovačka	-222	-694	-517	-586	-504	-678	-830	-664	-995	-1.087	-316
Varaždinska	134	56	-27	66	-124	-245	-564	-544	-834	-1.183	-366
Primorsko-goranska	653	307	232	249	368	245	38	-1.153	-922	-1.102	-381
Šibensko-kninska	482	-344	-753	-900	-857	-529	-228	-658	-612	-777	-386
Zagrebačka	1.841	1.300	894	865	714	405	-322	-1.366	-1.794	-1.640	-419
Koprivničko-križevačka	33	-96	-107	-145	-85	-148	-556	-621	-1.001	-1.028	-838
Međimurska	-107	-11	-88	-148	-164	-235	-432	-422	-717	-1.086	-890
Bjelovarsko-bilogorska	-271	-362	-645	-771	-574	-715	-747	-1.115	-1.308	-1.234	-988
Virovitičko-podravska	-217	-730	-439	-326	-447	-443	-706	-1.172	-1.224	-1.590	-1.221
Požeško-slavonska	-341	-621	-507	-685	-810	-417	-700	-1.243	-1.462	-1.835	-1.264
Sisačko-moslavačka	-951	-1.528	-1.328	-1.551	-1.529	-1.947	-1.749	-2.186	-2.535	-3.596	-1.925
Brodsko-posavska	-194	-988	-700	-689	-699	-1.289	-1.608	-2.254	-2.751	-3.701	-2.238
Vukovarsko-srijemska	-247	-1.010	-1.392	-1.239	-871	-1.624	-2.579	-2.712	-3.526	-5.665	-3.101
Osječko-baranjska	-307	-565	-624	-554	-766	-1.207	-1.770	-2.634	-3.952	-5.460	-3.542

Izvor: DZS, obrada: HGK

ZAKLJUČNO

Broj stanovnika u Hrvatskoj kontinuirano se godišnje smanjuje od 2007. godine, te je 2018. godine bilo 223.316 stanovnika manje nego 2006. godine. Intenzivniji pad broja stanovnika vidljiv je nakon 2014. godine otkad je godišnji prosjek smanjenja iznosio 37,6 tisuća.

Razlog pada broja stanovnika posljedica je prirodnih kretanja (prirodni je prirast na razini RH negativan od 1998. godine) te vanjskih migracija (migracijski je saldo s inozemstvom negativan od 2009. godine). Tako je krajem 2018. godine u odnosu na kraj 2017. godine broj stanovnika smanjen za 29,2 tisuće, od čega je jači negativan pritisak proizlazio iz negativnog prirodnog prirasta nego iz negativnoga salda vanjskih migracija (zbog negativnog je prirodnog prirasta broj stanovnika smanjen za 15,7 tisuća, a kao posljedica migracija za 13,5 tisuća). To je bitno različito od prethodne tri godine kada je negativan migracijski saldo bio viši od negativnog prirodnog prirasta, odnosno u tim se godinama smanjenje broja stanovnika događalo pod velikim utjecajem rekordnog broja emigriranih osoba.

Kada se promatra kretanje broja stanovnika na razini županija, uz prirodni prirast i emigraciju, bitno je i sagledavanje unutarnjih međuzupanijskih migracija. Tu je primjetna najveća gravitacija prema Gradu Zagrebu, koji je zbog toga, ali i vanjskih migracija, jedina županija u kojoj se procjenjuje kontinuirani rast broja stanovnika iako mu je prirodni prirast negativan u kontinuitetu posljednje četiri godine.

U odnosu na 2006. godinu, najviše su stanovnika, više od 30 tisuća, izgubile Osječko-baranjska (35.998), Sisačko-moslavačka (34.403) te Vukovarsko-srijemska županija (30.742). Njih slijede i sve ostale slavonske županije te Karlovačka i Bjelovarsko-bilogorska. Istodobno, samo su tri županije imale više stanovnika 2018. nego 2006. godine (Grad Zagreb, za 26,2 tisuće; Istarska županija, za 4,1 tisuću; Dubrovačko-neretvanska županija, za 1,3 tisuće).

Kako Eurostat objavljuje i podatke o broju stanovnika na NUTS III razini (razina hrvatskih županija) na dan 1. siječnja, može se vidjeti procjena promjene broja stanovnika u šest mjeseci. Tako je vidljivo da je 1. 1. 2019. godine u Hrvatskoj smanjen broj stanovnika u odnosu na sredinu 2018. godine za 11.597 te da su se kretanja po županijama nastavila kretati prethodno opisanim trendovima. Naime, najviše je stanovnika u pola godine izgubila Osječko-baranjska županija, više od dvije tisuće, a više od tisuću još dvije slavonske te Sisačko-moslavačka županija. Istodobno je rast broja stanovnika zabilježen u Istarskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji te Gradu Zagrebu.

► Broj stanovnika sredinom 2018. godine i početkom 2019. godine

Županija	Broj stanovnika 1. 1. 2019.	Razlika u broju stanovnika sredinom 2018. i početkom 2019.
Hrvatska	4.076.246	-11.597
Grad Zagreb	806.341	1.834
Istarska	209.020	255
Dubrovačko-neretvanska	121.425	210
Zadarska	168.031	-122
Zagrebačka	309.306	-163
Varaždinska	166.658	-324
Splitsko-dalmatinska	447.723	-348
Ličko-senjska	44.834	-350
Međimurska	109.537	-384
Šibensko-kninska	99.633	-520
Krapinsko-zagorska	124.786	-571
Koprivničko-krizevačka	107.076	-635
Karlovačka	116.166	-663
Bjelovarsko-bilogorska	107.186	-723
Virovitičko-podravska	74.521	-736
Požeško-slavonska	67.028	-834
Primorsko-goranska	283.405	-834
Brodsko-posavska	138.804	-1.268
Sisačko-moslavačka	147.216	-1.373
Vukovarsko-srijemska	152.494	-1.877
Osječko-baranjska	275.056	-2.171

Izvor: DZS, Eurostat, obrada: HGK

Ovakvi negativni demografski pritisci koji su vrlo jaki u pojedinima, a prisutni u svim županijama, sve očitije ograničavaju brži rast zaposlenosti (smanjuje se kontingent radno sposobnog stanovništva koji rezultira nedostatkom radne snage) te ograničavaju i sam gospodarski rast, pa sve više rješavanje problema tržišta rada ovisi o rješavanju demografskih problema.

KRATICE

HGK	Hrvatska gospodarska komora
DZS	Državni zavod za statistiku
EFZG	Ekonomski fakultet Zagreb
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
RH	Republika Hrvatska
EU	Europska Unija
NUTS	(fr.: <i>Nomenclature des unités territoriales statistiques</i>) europska nomenklatura prostornih jedinica za statistiku

Opće napomene:

Ovu analizu izrađuje i za nju je odgovoran HGK. Informacije, mišljenja, analize i zaključci koji se iznose temelje se na javnim statističkim i ostalim informacijama što potječu iz izvora u čiju se potpunost i točnost HGK pouzdaje, ali za koje ne jamči. Utoliko su informacije, mišljenja, analize i zaključci izneseni u ovoj publikaciji podložni promjenama koje ovise o promjenama izvora informacija te o promjenama koje nastupe od trenutka pisanja teksta do njegovog čitanja. Ova publikacija ili njeni dijelovi ne mogu se kopirati ili bilo kako drukčije reproducirati bez navođenja izvora.

HGK
.HR

